

SXEDIO.GP2

7.3.1953: ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ "ΦΙΛΙΚΟΙ" ΜΕ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΜΑΚΑΡΙΟ ΔΙΝΟΥΝ ΤΟΝ ΟΡΚΟ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΘΑ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΑ ΥΠΑΚΟΥΟΥΝ ΤΥΦΛΑ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΤΟΥΣ ΔΙΝΟΝΤΑΙ. Ο ΓΡΙΒΑΣ ΕΠΙΛΕΓΕΤΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Μετά το δεύτερο ταξίδι του Γεωργίου Γρίβα στην Κύπρο που κράτησε πέντε μήνες (μεταξύ τον Οκτωβρίου **1952** και Φεβρουαρίου του **1953**) οι προσπάθειες ετοιμασίας του ένοπλου επαναστατικού κινήματος άρχισαν να παίρνουν σάρκα και οστά, ενώ συνεστήθη και η πρώτη επαναστατική επιτροπή που έδωσε και τον όρκο για τη απελευθέρωση της Κύπρου.

Επικεφαλής της επιτροπής ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

Ο Γρίβας γράφει στα απομνημονεύματά του (σελ **20**):

"Εις Αθήνας επανήλθον την **25**ην Φεβρουαρίου **1951** και κατέστησα αμέσως ενήμερον την επιτροπήν αγώνος επί των αποτελεσμάτων της εις Κύπρον μεταβάσεως μου.

Είτα επεδόθην δραστηρίως:

1. Εις την εκπόνησιν του Γενικού Σχεδίου.

(...) Δεον να σημειώσω, ότι το σχέδιον τούτο συνετάχθη βάσει της επιβληθείσης μοι εκτιμήσεως του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου ότι ο αγών θα ήτο διαρκείας το πολύ **3-6** μηνών καθ' όσον μέχρι τότε θα εδίδετο οπωσδήποτε πολιτική λύσις εις το ζήτημα. Την αντίληψιν ταύτην δεν συνεμεριζόμην. Διά τούτο επέμεινα αφ' ενός προς αποστολήν περισσοτέρου οπλισμού, αφ' ετέρου δε ελάμβανα πρόνοιαν διά το ενδεχόμενον παρατάσεως του, παρά τας υποδείξεις αίτινες μου εγένοντο.

2. Εις την εξεύρεσιν του απαιτουμένου οπλισμού και την αποστολή τούτου εις Κύπρον.

Πρός τούτο εδώρησα άπαντα τον οπλισμόν, τον

οποίον διεφύλαξα επί τόσα έτη, προερχόμενον από την δράσιν μου κατά την κατοχήν επικεφαλής της απελευθερωτικής οργανώσεως " Χ". Πλην τούτου ηγοράσθη και από ιδιώτας μικρά ποσότης, διότι ως ήδη ανέφερα η ελληνική Κυβέρνησις Παπάγου ουδεμίαν ενίσχυσιν ηθέλησε να μου δώση.

3. Εις την επιτάχυσιν της ενάρξεως του αγώνος, ανησύχουν πολύ διά τη βραδύτητα ενάρξεως αφ' ενός μεν διά το δύσκολον της τηρήσεως εχεμυθείας, εφ' όσον παρετείνοντο οι προπαρασκευαστικάί ενέργειαι, αφ' ετέρου δε λόγω ενδεχομένων διεθνών ή και καθαρώς βρετανικών εξελίξεων, αι οποίαι θα εδυσκόλευον πολύ το έργον μας, συγκεριμένως με ανησύχει η δραστηριότης δι' ανεξαρτησίαν του Σουδάν και η αποχώρησις των Αγγλων εκ Σουέζ, διότι ούτοι μη έχοντες πλέον άλλο έρεισμα εις την ανατολικήν λεκάνην της Μεσογείου, διά να αντισταθμίσουν τα ανωτέρω προς εξασφάλισιν της επιρροής των εις την Μέσην Ανατολήν, θα εδεικνύοντο πλύ περισσότερον ή μέχρι τότε, άκαμπτοι ως προς την εγκατάλειψιν της Κύπρου.

Δυστυχώς αι υποδείξεις μου αύται δεν έτυχον κατανοήσεως εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου μεθ' ου ευρισκόμην εις επαφήν και ως εκ τούτου η δράσις μου ήρχισε πολύ βραδύτερον και δη μετά την εγκατάλειψιν από της Αγγλίας του Σουέζ, τουθ' όπερ εδυσχέρανε τα μέγιστα την όλην διεξαγωγήν του αγώνος, πλην των άλλων και διότι οι εκ Σουέζ αποχωρήσασαι αγγλικάί δυνάμεις μετεφέρθησαν εις Κύπρον.

4. Εις την πραγματοποίησιν επαφής μεταξύ διαφόρων προσωπικοτήτων, προς τον σκοπόν της υλικής και ηθικής υποστηρίξεως του αγώνος, εις το ζήτημα τούτο απεκαρδιώθη τελείως και λυπούμαι, διότι και δημοσία διατυπώνω σήμεραν μομφήν εναντίον όλων εκείνων, μεθ' ων ήλθον εις επαφήν και οίτινες ουδόλως με συναγερομόν. Τοιαύτη ήτο η αδιαφορία ωρισμένων, ώστε και αυτά ακόμη τα ελάχιστα χρήματα διά την αγοράν του ολίγου

οπλισμού και μεταφοράν του εις Κύπρον δεν κατόρθωσα να εξασφαλίσω παρά μόνον κατοπιν πιέσεων και πολύ βραδέως.

Οιοσδήποτε άλλος προ τόσων δυσκολιών θα απεκαρδιούτο και θα εγκατέλειπεν ίσως τας προσπάθειάς του, δι' εμέ, όμως είτε ληφθή η απόφασις: Να μεταβώ το ταχύτερον εις Κύπρον και να νικήσω. Ουδεμία ανθρώπινη δύναμις ήτο πλέον ικανή να με αποτρέψη".

Σιγά, σιγά η ομάδα των κυπρίων και ελλαδιτών συνωμοτών διευρυνόταν και τελικά όλοι αυτοί δημιούργησαν ένας είδος "Φιλικής Εταιρείας" κατά το πρότυπο των Φιλικών του 1821.

Ετσι στις 7 Μαρτίου 1953 συγκεντρώθηκαν στο σπίτι του Ελλαδίτη καθηγητή Γεράσιμου Κονιδάρη, στην Αθήνα, κι έδωσαν τον όρκο της ΕΟΚΑ και τον υπέγραψαν.

Ο όρκος έχει ως εξής:

" Ορκίζομαι εις το όνομα της Αγίας και Ομοουσίου και Αδιοαιρέτου Τριάδος να φυλάξω, θυσιάζων και την ιδίαν μου ζωήν, υποφέρων και τα πλέον σκληρά βάσανα, μυστικόν παν ό,τι γνωρίζω και θέλω ακούση δια την υπόθεση της ενώσεως της Κυπρου. Θα υπακούω δε τυφλώς εις τας εκάστοτε διδομένας μοι σχετικές επιταγάς".

Τον όρκο υπέγραψαν οι Κύπρου Μακάριος, Νικόλαος Παπαδόπουλος, Γεώργιος Στράτος, Γεράσιμος Κονιδάρης, Αντώνιος Αυγίκος, Σάββας Λοιζίδης, Σωκράτης Λοιζίδης, Ηλ. Τσατσόμοιρος, Δ. Σταυρόπουλος, Δημήτριος Βεζανής και Ηλίας Αλεξόπουλος.

Τον όρκο υπέγραψε και ο Γεώργιος Γρίβας αργότερα ο οποίος απουσίαζε την ημέρα εκείνη.

Ο καθηγητής Κονιδάρης περιέγραψε ως εξής τη στιγμή της ορκωμοσίας στο βιβλιάριο του "Ιστορικά αναμνήσεις από την προετοιμασία του αγώνος διά την ελευθερίαν της Κύπρου":

"Την Καινήν Διαθήκην έθεσα επί της Τραπέζης, μεθ' ο ηγέρθηΜεν πάντες δια να δώσωμεν τον όρκον,

συνταγέντα κατά τα πρότυπα του μεγάλου αγώνος, κατά τρόπον δηλαδή ουχί απολύτως σαφή. Και ο μέν Αρχιεπίσκοπος Μακάριος έθεσε την χείρα επι του στήθους, ημείς δε επί του ιερού Ευαγγελίου. Και τον μεν όρκον ανεγίνωσκεν η Α. Μ. ο Αρχιεπίσκοπος, ημείς δε τον επαναλαμβάνομεν φράσιν προς φράσιν, εν βαθυτάτη συγκινήσει".

Εξάλλου ο καθηγητής Γεράσιμος Κονιδάρης σε συνέντευξη του στους Παναγιώτη Παπαδημήτρη και Μίμη Κωνσταντινίδη το **1982** στην Αθήνα είπε για τα παρασκήνια και τις εργασίες της επαναστατικής επιτροπής:

"ΕΡ: Κύριε Καθηγητά πείτε μας πώς γεννήθηκε αυτή η ιδέα, που και από ποιους;

ΑΠ: Όταν αποφασίστηκε ο αγώνας συνήλθαμε για πρώτη φορά στο σπίτι του μακαρίτη του Καθηγητή Βεζανή, στην οδό Σκουφά. Εκεί αποφασίστηκε να συνεργόμαστε εφ' εξής. Και στο σπίτι του, Ασκληπιού **38B**, όπου συχνά ερχόταν και με επισκέπτετο ο Μακάριος τον οποίο είχα μαθητή, όταν ήμουν επικουρικός καθηγητής στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών και που βεβαίως δεν ήταν παρεξηγήσιμο ή αν θέλετε ύποπτο το ότι ήρχετο στο σπίτι μου, στο σπίτι του καθηγητή του.

Σε μια από τις συναντήσεις στο σπίτι μου λήφθηκε η απόφαση δι' ένοπλον αγώνα, να γίνει η επανάσταση στην Κύπρο, αφού βεβαίως είχαμε απελπιστεί ότι οι Άγγλοι δεν θα έδιναν την ελευθερία.

Την ώρα εκείνη ενθυμούμαι ότι εγώ πρότεινα και εγένετο αποδεκτό να πραγματοποιηθεί ορκομωσία μεταξύ μας, που συνίστατο στο να μη προδώσουμε τίποτα απ' ότι γνωρίζουμε για το θέμα της ενώσεως, τον όρκο έγραψε ο Αντώνης Αυγίκος και ήταν παρόμοιος με τον όρκο του **1821**.

Οι εν συνεχεία μάλιστα συνεδριάσεις μας συνεχίσθηκαν στο γραφείο του αειμνήστου δικηγόρου ήταν Αντωνίου Αυγίκου.

ΕΡ: Στις συνεδριάσεις σας έπαιρνε μέρος και ο

Μακάριος;

ΑΠ: Οχι, διότι ο Μακάριος είχε φύγει πλέον. Είχαμε όμως την απόφαση του και σύμφωνο γνώμη του με τον αντικαταστάτη του Μακαρίου, το Γεώργιο Στράτο, άλλοτε υπουργό Εθνικής Αμύνης της Ελλάδος.

ΕΡ: Εσείς πως αναμιχθήκατε στο κίνημα της ΕΟΚΑ; Ποιου ήταν η σκέψη να αρχίσει αυτός ο αγώνας;

ΑΠ: Αν ενθουμούμαι καλά σε μια συνάντηση μας με τον Μακάριο στην οποία παρέστη και ο Λοϊζίδης, του είπα ότι "η ελευθερία δεν είναι δώρο, αλλά κατακτάται δι' αγώνος". Ο Μακάριος με κοίταξε και μου είπε: "Επομένως;"

"Επομένως" του απαντώ, "ο πόλεμος κατά των Αγγλων".

ΕΡ: Πού ελήφθη η απόφαση για την ανάθεση της αρχηγίας του ενόπλου αγώνα στο Γρίβα;

ΑΠ: Σε μια από τις συναντήσεις μας στο γραφείο του Αυγίκου αποφασίστηκε να γίνει αρχηγός του στρατιωτικού αγώνα ο Γρίβας, στο σημείο αυτό θέλω να τονίσω το γεγονός ότι αρχικώς ο Μακάριος ενόμιζε ότι θα κάναμε απλώς σαμποτάζ στους Αγγλους. Στη συζήτηση όμως εκείνη απεδείχθη ότι ο Γρίβας είχε δίκαιο, όταν υποστήριζε ότι έπρεπε να γίνουν και ομάδες κρούσεως, οι οποίες θα κάλυπταν τους σαμποτέρ και συγχρόνως θα έκαμναν και δολιοφθορές. Και θα αποτελούσαν το τμήμα ενός επαναστατικού στρατού.

ΕΡ: Μήπως κατά την επιλογή του ονόματος του στρατιωτικού αρχηγού αναφέρθηκε και το όνομα του στρατηγού Παντελίδη;

ΑΠ: Οχι, προς στιγμή εγένετο μόνον λόγος για τον υποστράτηγο Νικ. Παπαδόπουλο (Παπού) αλλά αυτός είχε αρνηθεί να επιτρέψει τα παράσημά του στους Βρετανούς και απεμακρύνθη μόνος του. Πάντως ο Παντελίδης ουδέποτε παρέστη στις συνεδριάσεις της Επιτροπής.

ΕΡ: Ο Γρίβας ήταν αποδεκτός απ' όλα τα μέλη της Επιτροπής;

ΑΠ: Βεβαιότητα. Και ήταν αποδεκτός και από τον
Μακάριο και από τον Παπάγο.